

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ТРАНСФЕРТНИХ ЦІН

Парцирна А.Л.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У вітчизняних наукових джерелах поняття трансфертних цін з'явилося тільки у 90-х роках минулого сторіччя. До цього у внутрішньоекономічному механізмі підприємств застосовувалися планово-розрахункові ціни, які за своєю суттю мали відмінності в порівнянні з їх приймачами. Саме тому значний практичний і теоретичний інтерес представляє аналіз і систематизація підходів щодо формування трансфертних цін.

Серед вчених, які вивчають проблему трансфертного ціноутворення, слід відмітити П.В. Дзюбу, Дж.К. Майерса, М.К. Колінс, С. Грабські, М. Мехафді, М. Новікас та інші.

Узагальнюючи результати проведеної роботи, можна відзначити, що дослідники виділяють різні напрями досліджень у сфері трансфертного ціноутворення, але, по суті справи, можна виділити сім основних підходів.

Перший підхід, заснований на економічній теорії. Другий підхід - це моделі, засновані на математичному програмуванні. Вони були покликані вирішити проблему встановлення оптимальної трансфертної ціни в умовах обмежених виробничих можливостей. Третій підхід – це дослідження, що проводяться у сфері бухгалтерського обліку, які мають цілі аналогічні двом раніше розглянутим підходам: знайти трансфертну ціну, яка б мотивувала дивізіональних менеджерів приймати рішення, які б оптимізували результат всієї фірми. Основний акцент досліджень у цій області спрямований на внутрішні дані про витрати особливо в умовах відсутності зовнішнього ринку на проміжну продукцію і послуги і на те, які методи трансфертного ціноутворення краще використовувати. Четвертий підхід охоплює дослідження в рамках поведінкових наук, включаючи теорію організаційної поведінки, що спрямовані на вивчення впливу методів трансфертного ціноутворення на поведінку менеджерів. До п'ятого підходу відносяться дослідження в області загального і стратегічного менеджменту. Тут основний фокус досліджень спрямований на індивідуальну справедливість і управлінський процес, а управління конфліктом є центральним в управлінському процесі. В рамках шостого підходу дослідження класифікують як емпіричні, які направлені на дослідження популярності використання методів трансфертного ціноутворення, насамперед, у практиці мультинаціональних корпорацій. Крім того, можна виділити ще один сьомий підхід, а саме: комплексний. Ці дослідження охоплюють різні тематичні області і тому їх складно класифікувати за якоюсь конкретною ознакою.

Представлену систематизацію досліджень у сфері трансфертного ціноутворення вважається доцільним розглядати не тільки за видом предметної області, а й за видом економічної теорії.